

Nærings- og handelsdepartementet
postmottak@nhd.dep.no

Vår dato 14.09.2010
Deres dato 16.06.2010
Vår referanse 295699
Deres referanse 201001311

Høring: Rapporten "Prosesskartlegging av bedriftsetablering"

I rapporten har man gjennomgått de ulike aktiviteter som må gjennomføres for å etablere en virksomhet i Norge. Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) mener at det er viktig at man med jevne mellomrom vurderer disse aktivitetene samlet og helhetlig, siden nye regelverk og nye ordninger innføres suksessivt. Slike vurderinger er også viktig for å kunne målrette arbeidet med forenkling, som i sin tur vil redusere barrierene for etablerere.

Rapporten viser til at de som er intervjuet, oppfatter at risikoen ved å drive i enkeltpersonforetak er ganske stor, og at det er for store hindre knyttet til å gardere seg mot denne risikoen – nemlig ved å drive gjennom aksjeselskap. Den enorme fremveksten av NUF de senere årene underbygger denne oppfatningen.

NHO mener at det er en stor ulempe for næringslivet og samfunnet rundt at Norge ikke tilbyr norske næringsdrivende en selskapsform som i praksis er attraktiv når det gjelder å beskytte sine private eiendeler mot pågang fra kreditorer som har krav knyttet til næringsdriften.

Selv om det er et relativt lite antall etablerere som er intervjuet, og med de forbeholdene som fremgår av utredningen punkt 3.4, er det fra NHOs side lett å si seg enig i de konklusjonene som er gjengitt i sammendraget i kapittel 1:

- selve registreringsprosessen er ganske enkel og smidig
- minstekravet til aksjekapital gjør den norske aksjeselskapsformen mindre attraktiv enn for eksempel den britiske
- den særnorske revisjonsplikten for mindre foretak gjør at aksjeselskapsformen blir mindre attraktiv

Myndighetene bør ha en tilbaketrasket rolle i de vurderingene av risiki enhver næringsdrivende fortløpende må foreta. Vi antar at blant annet slike informasjonstiltak som er nevnt i rapporten punkt 4.1.2 – om Brønnøysundregistrene som informasjonstilbyder – kan bidra til at de som vurderer oppstart, blir kjent med en rekke av de problemstillingene de vil møte. Dette vil igjen gjøre at risikoene blir vurdert bredere og grundigere enn ellers, noe alle interessenter er tjent med.

I rapporten punkt 3.1.1 er etableringsfasen definert slik at den anses avsluttet ganske tidlig i en bedrifts liv. Denne avgrensningen kan være hensiktsmessig når man ser på målet med

kartleggingen. Likevel vil vi peke på at de rammebetingelsene som gjelder for en bedrift i tiden *etter* den definerte etableringsfasen, vil ha stor betydning for vurderingene av de "aktivitetene" som inngår i de prosessene som er omtalt. Det er åpenbart at disse rammebetingelsene – særlig de som påfører direkte kostnader – må tas med ved vurderingen av risikoen når man vil etablere en bedrift. Det er derfor ikke tilstrekkelig å se på bare de administrative prosessene ved selve etableringen når man skal legge til rette for etableringer. Som kjent mener vi at Regjeringen bør ha som mål å redusere de lovpålagte administrative kostnadene med 25 prosent samt at regelforslag bør gjennomgå av et eksternt organ – et regelråd – for å sikre at rapporteringsforpliktelsene ikke øker. Dette vil føre til at risikoen ved å drive bedrift blir redusert.

Valg av selskapsform

Formelle krav ved etablering av aksjeselskap

Aksjeloven krever at flere dokumenter utarbeides ved stiftelsen og registreringen av selskapet: Stiftelsesdokument, vedtekter, åpningsbalanse og samordnet registermelding. Dette er rent papirarbeid, og kravene bør derfor være utformet på en så enkel måte som mulig.

Videre krever loven at åpningsbalansen skal bekreftes av revisor. Revisorforeningen legger til grunn at kostnaden er 2 000 kroner. Vi er ikke overrasket om den i praksis er en del høyere. Loven krever også at det skal avgis en erklæring fra revisor om at kapitalinnskuddet faktisk er mottatt av selskapet. Også denne tjenesten vil en revisor ta betalt for. Uavhengig av om minstekravet til aksjekapital reduseres, bør for eksempel advokater og regnskapsførere kunne bekrefte at minste aksjekapital i kontanter er innbetalt. Dette vil kunne føre til enda enklere registreringsprosedyre for stifteren, som uansett ofte har kontakt med slike rådgivere i oppstartsfasen, og flere tilbydere – og dermed lavere priser – av denne tjenesten.

Gebyret ved registrering av aksjeselskap er for tiden 6 190/5 160 kroner. Etter det vi forstår, dekker dette gebyret mer enn de faktiske kostnadene ved registreringen, både fordi senere endringer er omfattet et stykke på vei, og fordi gebyrene skal dekke drift og utvikling. Det er grunn til å spørre om dette er en hensiktsmessig ordning, når det etter alt å dømme er slik at de mindre selskapene sjeldnere enn andre sender mange flere meldinger enn den første registermeldingen.

De nevnte kostnadene kan ikke dekkes av aksjekapitalen, og kommer altså i tillegg til kravet om 100 000 kroner i minste aksjekapital. Revisorforeningen har antatt at stiftelseskostnadene er 16 000 kroner for et enkelt selskap med én aksjeeier. Vi tror beløpet kan være betydelig høyere. Selv med revisorforeningens anslag, er kapitalkravet altså 16 prosent høyere enn aksjekapitalkravet.

Stiftes selskapet med tingsinnskudd eller med særlige avtaler med stifterne, gjelder tilleggskrav som påfører ytterligere kostnader. Dette vil være tilfelle for eksempel for et enkeltpersonforetak som skal omdannes til aksjeselskap, slik det er nevnt i rapporten punkt 5.1.5.

Justisdepartementet har satt i gang en utredning om aksjeloven, som også skal omfatte stiftelse av selskaper. Vi vil sende våre vurderinger rundt dette direkte til utrederen.

Krav om revisor i aksjeselskaper

Rapporten punkt 7.1.2 viser til at revisjon av aksjeselskaper er lovpålagt. Oss bekjent er Norge det eneste landet i Europa – bortsett fra Malta – som pålegger mindre aksjeselskaper denne kostnaden. Sverige har nylig innført valgfrihet for disse selskapene, mens danskene innførte valgfrihet i 2006, som de i år har utvidet.

Dette særnorske kravet har bidratt til at tusenvis av norske næringsdrivende velger å etablere selskap i utlandet, noe vi kommer nærmere tilbake til nedenfor.

Det er uansett enkelt å slutte seg til konklusjonen om at revisjonsplikten bidrar til å holde etablerere fra å etablere norske aksjeselskaper.

Kravet til 100 000 kroner i aksjekapital

For aksjeselskaper krever loven for det første 100 000 kroner i egenkapital. For etablerere med virksomhet som ikke har behov for egenkapital av en slik størrelse, utgjør kravet et hinder for å velge denne selskapsformen. Vi antar at denne gruppen består av kunnskapsbasert virksomhet, altså av ”mennesker som sammen deler sine innsikter og erfaringer og bruker sin kreativitet til å få frem nye og bedre løsninger”, slik det skapende menneske er beskrevet i innovasjonsmeldingen.

Enkelte mener at 100 000 kroner er et ganske lavt beløp for en som skal drive virksomhet. Vi mener imidlertid at om man ikke har behov for denne egenkapitalen, så er det heller ingen grunn til å skyte den inn og binde den i et selskap. For noen vil det også være nødvendig å låne pengene i banken, for deretter å skyte dem inn i selskapet. I tillegg til de 100 000 kronene må også stiftelseskostnadene finansieres.

Gjennom flere år har det vist seg at dette hinderet kan passeres enklest ved formelt sett å etablere selskapet i et annet land, typisk Storbritannia, mens virksomheten drives i Norge. Flere tusen såkalte NUF-er er registrert i Brønnøysund, og veksten har tiltatt de senere årene.

Av hensyn til bedriftsetablerere har våre naboland de senere årene redusert kravene til minste aksjekapital slik: Finland ca NOK 20 000, Sverige ca NOK 42 000 og Danmark ca NOK 85 000. I Danmark var lovutvalgets forslag én dansk krone, men folketingsbehandlingen kom midt i finanskrisen, og det politiske forliket endte på DKK 80 000. Folketinget har lagt opp til at kravet skal evalueres etter to år, og det er da ventet grunnlag for ytterligere reduksjon.

Vi tror at endringer i de svenske reglene kan gjøre det attraktivt å etablere selskaper der, med avdeling i Norge.

Videre mener vi at det vil være store fordeler for den næringsdrivende selv, kunder, leverandører, ansatte, rådgivere, myndigheter og alle andre interessenter at flest mulig benytter en selskapsform som er godt kjent gjennom mer enn hundre år.

Vi nevner at per 1. januar i år hadde flere enn 104 000 av de i alt 213 000 aksjeselskapene minste aksjekapital. Dette tyder på at mange har kapitalisert selskapet kun på grunn av lovkravet.

Også når det gjelder kapitalkravet, vil vi gi våre innspill til den utredningen Justisdepartementet har satt i gang.

Vi legger til grunn at de som ønsker å benytte aksjeselskapsformen er villig til å betale en liten merkostnad for å ha et norsk selskap fremfor et utenlandsk. En forutsetning er da at etablereren kan regne med at reglene ikke strammes inn i fremtiden. Ved fjerning av revisjonsplikt og reduksjon av kravet til aksjekapital for norske aksjeselskaper, vil forskjellen fra for eksempel et britisk aksjeselskap bli mindre, om enn ikke forsvinne.

Kontakt med NAV

Informasjon og kontakt med NAV fungerer dårlig. Dette føyer seg inn i det bildet NHOs medlemsbedrifter formidler fra kontakt med NAV. Unntaket er de tilfeller hvor det er opparbeidet gode relasjoner med faste saksbehandlere på NAVs arbeidslivssentre i forbindelse med gjennomføring av IA-avtalen. God dialog og samarbeid med næringslivet er en forutsetning for at NAV skal lykkes. Dette krever tilgjengelighet og kompetanse, slik det understrekes i rapporten. Vi forventer at NAV som organisasjon gis den handlefrihet som er nødvendig for å etablere løsninger som kan betjene næringslivet raskere og mer profesjonelt. Dette krever framfor alt kompetansebygging i organisasjonen. Det er viktig å få synliggjort utfordringene i etablereres og bedrifters kontaktflate med NAV, slik at dette kan gis tydeligere oppmerksomhet i organisasjonen.

Sosiale rettigheter for selvstendig næringsdrivende

Rapporten peker på utfordringene som ligger i at selvstendig næringsdrivende er underlagt et helt annet regime enn arbeidstakere når det gjelder rettigheter i folketrygden. NHO har støttet de endringer som har skjedd i regelverket som har bidratt til at selvstendig næringsdrivende har fått økte rettigheter til fødselspenger. Det er imidlertid krevende å sammenligne arbeidstakere og selvstendig næringsdrivende fordi den siste gruppen driver egen virksomhet og har dermed også tilgang til betydelige merinntekter dersom de lykkes. For å fremme innovasjon og etableringsvilje, er NHO enig i at det er behov for en samlet vurdering av vilkårene for selvstendig næringsdrivende, slik det foreslås i rapporten. Som det også står i rapporten, vil en vei å gå kunne være å gjøre det enklere å etablere AS slik at flere får mulighet til å være ansatt i eget selskap og dermed bli medlem av Folketrygden.

Særlig om merverdiavgift

I rapporten punkt 6.4 er det opplyst at virksomhetene som intervjues innenfor ”Import og eksport” bare importerer *varer*. Til tross for dette, er det bare merverdiavgiftsreglene ved import av *tjenester* som er beskrevet.

Regelverket ved import av varer er etter vår oppfatning administrativt tyngende og medfører en likviditetsbelastning for de næringsdrivende. Vi har derfor foreslått at det innføres en ordning med ”utsatt avregning” av merverdiavgift.

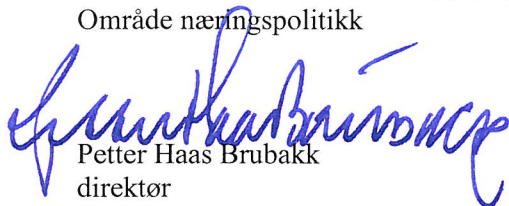
Dagens system innebærer at importmerverdiavgiften betales til Tollvesenet på tidspunktet for importen. Importører driver i all hovedsak merverdiavgiftspliktig virksomhet. Det innebærer at den betalte importmerverdiavgiften kan kreves til fradrag i den alminnelige omsetningsoppgaven. Det innebærer at importører får tilbake merverdiavgiften som er betalt til Tollvesenet fra Skatteetaten, etter gjennomsnittlig 35 dager.

Vi mener at dette systemet er unødvendig tungvint og at et system med utsatt avregning bør innføres. Det innebærer at beregnet importmerverdiavgift ikke betales til Tollvesenet, men i stedet føres som både utgående og inngående merverdiavgift i den alminnelige omsetningsoppgaven. Dette vil være en betydelig forenkling for de næringsdrivende, og samtidig gjøre at de slipper den likviditetsmessige belastning dagens system fører til.

For øvrig viser vi til vårt høringsvar i saken.¹

Vi nevner for ordens skyld at beskrivelsen i rapporten av merverdiavgiftsreglene ikke er korrekt. Det vises blant annet til påstander om at det har vært en lovendring ved årsskiftet 2009/2010 som har medført en innstramming i forhold til registreringsgrensen på kr 50 000. Lovendringen det vises til, var i hovedsak en ren teknisk revisjon, og har ikke ført til innstramming av regelverket på dette punkt. Beskrivelsen av regelverket når det gjelder på hvilket tidspunkt omsetningen skal tas med i omsetningsoppgaven, er heller ikke korrekt.

Vennlig hilsen
NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON
Område næringspolitikk

Petter Haas Brubakk
direktør

¹ http://www.regjeringen.no/pages/1920135/40_nho_ny.pdf